

Academic Focus

ตุลาคม 2561

สารบัญ

บทนำ	1
บททั่วไป	2
การเมืองการปกครอง	3
ความเป็นมาของการป้องกันและปราบปรามการทุจริต	10
หน่วยงานปราบปรามการทุจริต	13
โครงสร้างองค์กร	14
อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการต่อต้านการทุจริต	15
การดำเนินงานขององค์กร	16
ความร่วมมือระหว่างประเทศ	17
กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทุจริต	18
ปัจจัยแห่งความสำเร็จ	19
ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค	22
บทสรุปและข้อคิดเห็นของผู้ศึกษา	23
บรรณานุกรม	25

เอกสารวิชาการอิเล็กทรอนิกส์

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

<https://www.parliament.go.th/library>

อินโดนีเซียกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

บทนำ

ประเทศอินโดนีเซีย (Indonesia) มีชื่อเป็นทางการเรียกว่า “สาธารณรัฐอินโดนีเซีย” (Republic of Indonesia) โดยชื่อ “Indonesia” มาจาก “indos nesos” แปลว่า “หมู่เกาะใกล้เคียง” เป็นประเทศที่มีการปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยแบบสาธารณรัฐ มีประธานาธิบดีเป็นประมุข และเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร ทำหน้าที่ปกครองประเทศ (ข้อมูลทั่วไปสาธารณรัฐอินโดนีเซีย, 2560) ซึ่งปัจจุบัน คือ นายโจโก วิโดโด (Joko Widodo) หรือในภาษาอินโดนีเซีย (Bahasa Indonesia) เรียกว่า “โจโกวี” (Jokowi) (ประวัติและข้อมูลรัฐบาลอินโดนีเซียโดยย่อ, 2558)

ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันหรือการทุจริตและประพฤติมิชอบ ถือเป็นปัญหาสำคัญที่หลายประเทศประสบ ซึ่งมีรูปแบบการทุจริตคอร์รัปชันที่แตกต่างกันออกไป อาทิ การรับสินบนของข้าราชการเพื่อช่วยเหลือพ่อค้าในการหลีกเลี่ยงภาษี การปกปิดทรัพย์สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือการซื้อเสียงเลือกตั้งของนักการเมือง ฯลฯ ในส่วนของผู้กระทำความผิดอาจเป็นการกระทำของข้าราชการการเมือง ข้าราชการประจำ หรืออาจมีเอกชนภายนอกเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ซึ่งผลกระทบของการทุจริตคอร์รัปชัน อาจถือได้ว่าเป็นการสร้าง ความเสียหายต่อเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศค่อนข้างมาก ดังนั้น ในการบริหารงานของแต่ละประเทศจึงได้ตระหนักถึงผลเสียที่เกิดขึ้นจากเรื่องของการทุจริตคอร์รัปชัน จึงมีการรณรงค์ให้มีการป้องกันและขจัดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันกันอย่างกว้างขวาง เพื่อให้เกิดการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติของตน

สำหรับประเทศอินโดนีเซียก็ประสบปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันเช่นเดียวกัน จากปัญหาดังกล่าว กลายเป็นประเด็นที่ประชาชนอินโดนีเซียได้เรียกร้องให้มีการแก้ไขเป็นอย่างมาก โดยองค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน ที่มีอยู่ในขณะนั้น มีจุดอ่อนหลายประการ เช่น อยู่ใต้อำนาจของฝ่ายบริหาร (คณะรัฐมนตรี) และคดีคอร์รัปชัน ดำเนินการโดยสำนักงานอัยการที่มีปัญหาว่าไม่มีความโปร่งใส (ทำให้อินโดนีเซียเอาผิดกับนักการเมืองคอร์รัปชันได้, 2557) ต่อมาเมื่อมีแรงผลักดันจากกระบวนการพัฒนาประชาธิปไตย และการเติบโตของภาคประชาสังคม ภายหลังจากสิ้นสุดของระบอบเผด็จการทหารของประธานาธิบดี ซูฮาร์โต ที่ปกครองประเทศอินโดนีเซีย มาอย่างยาวนานถึง 31 ปี (ตั้งแต่ปี 2510-2541) และได้ชื่อว่าเป็นหนึ่งในระบอบที่มีการทุจริตคอร์รัปชันมากที่สุดในเอเชีย โดยในปี 2546 ได้มีการจัดตั้ง “คณะกรรมการต่อต้านการทุจริต” (Corruption Eradication Commission: CEC) หรือในภาษาอินโดนีเซีย เรียกว่า “Komisi Pemberantasan Korupsi: KPK” อย่างเป็นทางการขึ้น เพื่อดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และนับตั้งแต่จัดตั้งคณะกรรมการต่อต้านการทุจริต ทำให้ประเทศอินโดนีเซียมีดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (Corruption Perception Index: CPI) ดีขึ้น โดยเมื่อปี 2560 ได้ 37 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 อยู่ลำดับที่ 96 จาก 180 ประเทศ และเป็นอันดับที่ 4 ของอาเซียนร่วมกับประเทศไทย ต่อจากประเทศสิงคโปร์ ประเทศบรูไนดารุสซาลาม และประเทศมาเลเซีย ตามลำดับ ซึ่งที่ผ่านมาประเทศอินโดนีเซียถูกจัดลำดับอยู่ตำแหน่งรั้งท้าย แต่ปัจจุบันประเทศอินโดนีเซีย สามารถแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันอย่างก้าวกระโดด และมีพัฒนาการที่ต่อเนื่องจนได้รับการชื่นชม จากนานาชาติ

บททั่วไป

ประเทศอินโดนีเซีย เป็นประเทศหมู่เกาะที่ใหญ่ที่สุดในโลก ตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นหมู่เกาะระหว่างคาบสมุทรอินโดจีนกับทวีปออสเตรเลีย และระหว่างมหาสมุทรอินเดียกับมหาสมุทรแปซิฟิก และเป็นสะพานเชื่อมระหว่างทวีปเอเชียกับทวีปออสเตรเลีย ทำให้อินโดนีเซียสามารถควบคุมเส้นทางการติดต่อระหว่างมหาสมุทรทั้งสองผ่านช่องแคบที่สำคัญต่าง ๆ เช่น ช่องแคบมะละกา ช่องแคบซุนดา และช่องแคบลีอมบอก ซึ่งเป็นเส้นทางขนส่งน้ำมันจากตะวันออกกลางมายังประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเอเชียตะวันออก มีพรมแดนทั้งหมดยาว 2,958 กิโลเมตร โดยมีพรมแดนติดกับประเทศมาเลเซียบนเกาะบอร์เนียว หรือกาลิมันตัน (Kalimantan) 1,881 กิโลเมตร ประเทศปาปัวนิวกินี บนเกาะนิวกินี หรืออีเรียนจายา 824 กิโลเมตร และประเทศติมอร์-เลสเตบนเกาะติมอร์ (Timor) 253 กิโลเมตร มีพื้นที่ 1,904,569 ตารางกิโลเมตร แบ่งออกเป็นพื้นดิน 1,811,569 ตารางกิโลเมตร เป็นพื้นน้ำ 93,000 ตารางกิโลเมตร (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2560) ประกอบด้วย เกาะใหญ่น้อยกว่า 17,508 เกาะ รวมอยู่ในพื้นที่ 4 ส่วน คือ (ข้อมูลพื้นฐานสาธารณรัฐอินโดนีเซีย (Republic of Indonesia), ม.ป.ป.)

- 1) หมู่เกาะซุนดาใหญ่ (Sunda Islands) ประกอบด้วย เกาะชวา เกาะสุมาตรา เกาะบอร์เนียว และเกาะสุลาเวสี
- 2) หมู่เกาะซุนดาน้อย (Lesser Sunda Islands) ประกอบด้วย เกาะเล็ก ๆ ที่ตั้งอยู่ทางตะวันออกของ เกาะชวา ได้แก่ เกาะบาหลี เกาะลีอมบอก เกาะซุมบาวา เกาะซุมบา เกาะฟอลเรส และเกาะติมอร์

3) หมู่เกาะโมลุกกะ (Moluccas Islands) หรือหมู่เกาะมาลุกู (Maluku Islands) หรือหมู่เกาะเครื่องเทศ ตั้งอยู่ระหว่างเกาะสุลาเวสีกับเกาะนิวกินี หรืออีเรียนจายาบนเกาะนิวกินี

4) เกาะนิวกินี หรืออีเรียนจายา ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของประเทศปาปัวนิวกินี

ปัจจุบันมีจำนวนประชากรประมาณ 267,566,922 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 9 ตุลาคม 2561) (Indonesia Population (Live), 2018) โดยประชากรส่วนใหญ่ของประเทศนับถือศาสนาอิสลาม มีภาษาอินโดนีเซีย (Bahasa Indonesia) เป็นภาษาราชการ ซึ่งเป็นภาษาที่ดัดแปลงมาจากภาษามาเลย์ ส่วนภาษาอื่น ๆ ได้แก่ ภาษาอังกฤษ ภาษาดัตช์ ภาษาท้องถิ่น (ภาษาท้องถิ่นที่ใช้กันมากที่สุด คือ ภาษาชวา) (ข้อมูลทั่วไปสาธารณรัฐอินโดนีเซีย, 2560)

การเมืองการปกครอง

แม้ว่าสภาพภูมิประเทศอินโดนีเซียจะเป็นหมู่เกาะ ซึ่งในอดีตมีการรวมศูนย์อยู่ที่ส่วนกลาง โดยเฉพาะในช่วง 31 ปี ที่ปกครองโดยประธานาธิบดี ซูฮาร์โต (ตั้งแต่ปี 2510-2541) ได้กระชับอำนาจในช่วงต้นทศวรรษ 1970 (พ.ศ. 2513) จำนวนรัฐมนตรีกว่าครึ่งหนึ่ง ผู้ว่าราชการจังหวัดทั่วประเทศ จำนวน 2 ใน 3 เป็นทหารทั้งสิ้น และเริ่มเปลี่ยนแปลงมาเป็นการเลือกตั้ง เมื่อประธานาธิบดี ซูฮาร์โต ถูกประชาชนขับไล่ และในที่สุดต้องลาออกจากตำแหน่ง (การเมืองการปกครองอินโดนีเซีย, 2558) ปัจจุบันอินโดนีเซียเป็นประเทศประชาธิปไตยที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และใหญ่เป็นอันดับ 3 ของโลก รองจากประเทศอินเดีย และประเทศสหรัฐอเมริกา มีการปกครองเป็นแบบระบอบประชาธิปไตยแบบสาธารณรัฐ มีประธานาธิบดีเป็นประมุข และเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร ทำหน้าที่ปกครองประเทศ (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2560) รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซีย พ.ศ. 2488 ได้กำหนดให้ใช้หลัก “ปัญจศีล” (Pancasila) คือ รากฐานปรัชญาอย่างเป็นทางการของอินโดนีเซีย ประกอบด้วย คำสันสกฤต 2 คำ คือ คำว่า “ปัญจ” (Panca) หมายถึง ห้า และคำว่า “ศีล” (sila) หมายถึง หลัก/หลักการ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2555, น. 2) เป็นหลักในการปกครองประเทศ ประกอบด้วย 1) การนับถือพระเจ้าองค์เดียว 2) การเป็นมนุษย์ที่เจริญและคงไว้ซึ่งความเที่ยงธรรม 3) ความเป็นเอกภาพของอินโดนีเซีย 4) ประชาธิปไตยที่นำด้วยความเป็นเอกฉันท์จากปัญญา ซึ่งเป็นผลมาจากการพิจารณาระหว่างสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และ 5) ความยุติธรรมทางสังคมต่อชาวอินโดนีเซียทุกคน

โครงสร้างสถาบันทางการเมืองและการบริหารตามรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซีย พ.ศ. 2488 ประกอบด้วย 7 องค์กรใหญ่ ดังต่อไปนี้ (การเมืองการปกครองสาธารณรัฐอินโดนีเซีย, 2560)

1. สภาที่ปรึกษาประชาชน (People's Consultative Assembly) ในภาษาอินโดนีเซีย เรียกว่า “Majelis Permusyawaratan Rakyat Republik Indonesia: MPR-RI” หรือเรียกย่อ ๆ ว่า MPR ทำหน้าที่รัฐสภา ประกอบด้วย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (People's Representative Council) จำนวน 560 คน และสภาผู้แทนระดับภูมิภาค (Regional Representatives Council) จำนวน 132 คน (จังหวัดละ 4 คน จาก 33 จังหวัด) (ข้อมูลการเลือกตั้ง ณ ปี 2557) ทั้งหมดมาจากการเลือกตั้งทุก ๆ 5 ปี (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2560) สภาที่ปรึกษาประชาชน (People's Consultative Assembly) มีหน้าที่สำคัญ 3 ประการ

ได้แก่ 1) การแก้ไขรัฐธรรมนูญ 2) การแต่งตั้งประธานาธิบดีและรองประธานาธิบดี และ 3) การถอดถอนประธานาธิบดีหรือรองประธานาธิบดี

2. สภาผู้แทนราษฎร (House of People's Representatives) ในภาษาอินโดนีเซีย เรียกว่า “Dewan Perwakilan Rakyat: DPR” ประกอบด้วย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (People's Representative Council) จำนวน 560 คน มาจากการเลือกตั้ง มีหน้าที่หลักในการออกกฎหมาย อนุมัติงบประมาณ และกำกับดูแลการทำงานของรัฐบาล มีวาระการดำรงตำแหน่ง 5 ปี (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2560) ในการพิจารณา ร่างกฎหมายแต่ละฉบับ ต้องมีการหารือและได้รับความเห็นชอบร่วมกันระหว่างสภาผู้แทนราษฎรกับประธานาธิบดี ร่างกฎหมายใดที่ไม่ได้รับความเห็นชอบร่วมกันจากประธานาธิบดีจะไม่สามารถนำกลับมาพิจารณาใหม่ได้อีก ขณะเดียวกันร่างกฎหมายที่ได้รับความเห็นชอบร่วมกันจากประธานาธิบดี และผ่านการลงคะแนนเสียงจากสภาผู้แทนราษฎรแล้ว แต่ประธานาธิบดีไม่ลงนามด้วยเหตุผลใดก็ตาม ภายใน 30 วัน ให้ถือว่ามิมีผลบังคับใช้เป็นกฎหมายได้โดยสมบูรณ์ นอกจากนี้ สภาผู้แทนราษฎรไม่มีอำนาจในการขอเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจประธานาธิบดีหรือรองประธานาธิบดีได้ การถอดถอนประธานาธิบดีหรือรองประธานาธิบดี ต้องทำตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ คือ สภาผู้แทนราษฎรต้องใช้คะแนนเสียง 2 ใน 3 ของผู้เข้าร่วมประชุมเสนอเรื่องขอถอดถอนให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา ซึ่งหากศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาเห็นชอบตามที่เสนอ สภาผู้แทนราษฎรจึงสามารถเสนอให้สภาที่ปรึกษาประชาชนพิจารณาต่อไปว่าจะถอดถอนหรือไม่

3. สภาผู้แทนระดับภูมิภาค (Regional Representatives Council) ในภาษาอินโดนีเซีย เรียกว่า “Dewan Perwakilan Daerah: DPD” เป็นสถาบันที่มีการเลือกตั้งครั้งแรก เมื่อวันที่ 5 เมษายน 2547 เพื่อทดแทนผู้แทนจากภูมิภาค และองค์กรสังคม/กลุ่มอาชีพที่เคยมีอยู่เดิม (ที่มาจากการแต่งตั้ง) ทั้งนี้ สมาชิกสภาผู้แทนระดับภูมิภาคมาจากการเลือกตั้งของ 33 จังหวัด ๆ ละ 4 คน รวมทั้งสิ้น 132 คน มีวาระการดำรงตำแหน่ง 5 ปี (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2560) ทำหน้าที่ความรับผิดชอบในระดับภูมิภาค ซึ่งนอกเหนือจากการทำหน้าที่ในสภาที่ปรึกษาประชาชน คือ การเสนอและให้ความเห็นร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจสู่ภูมิภาค การยุบ/รวมจังหวัด การบริหารทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ การเก็บภาษี การจัดระบบการศึกษาและศาสนาให้กับสภาผู้แทนราษฎรเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาเรื่องนั้น ทั้งนี้ สภาผู้แทนระดับภูมิภาค มิได้มีหน้าที่กลั่นกรองร่างกฎหมายเหมือนวุฒิสภาของไทย

4. สภาประชาชนระดับท้องถิ่น (Regional People's House of Representative) ในภาษาอินโดนีเซีย เรียกว่า “Dewan Perwakilan Rakyat Daerah: DPRD” ทำหน้าที่ส่งเสริมการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้แบ่งระดับการปกครองภูมิภาคออกเป็นจังหวัด (provinsi) อำเภอ (regency) และตำบล/เทศบาล (Kota) โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งอินโดนีเซียจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาประชาชนระดับท้องถิ่นในทุกระดับ พร้อมกับการเลือกตั้งสภาผู้แทนราษฎร (House of People's Representatives) และสภาผู้แทนระดับภูมิภาค (Regional Representatives Council)

5. ประธานาธิบดี (President) ในภาษาอินโดนีเซีย เรียกว่า “Presiden” มีวาระการดำรงตำแหน่งสมัยละ 5 ปี แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกิน 2 สมัยไม่ได้ ซึ่งในอดีตที่ผ่านมาประธานาธิบดีมาจากการแต่งตั้งโดยสภาที่ปรึกษาประชาชน ต่อมาเปลี่ยนจากการแต่งตั้งมาเป็นการเลือกตั้งโดยตรง ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญได้ระบุ

ให้ประธานาธิบดีเป็นหัวหน้ารัฐบาล และเป็นผู้บัญชาการกองทัพด้วย (การเมืองการปกครองสาธารณรัฐอินโดนีเซีย, 2560) ซึ่งปัจจุบัน คือ นายโจโก วิโดโด (Joko Widodo) เป็นประธานาธิบดีคนที่ 7 ของอินโดนีเซีย และเป็นประธานาธิบดีคนที่ 2 ที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรง มีนโยบายมุ่งเน้นปรับปรุงระบบบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ ปรับปรุงระบบโครงสร้างพื้นฐานและระบบการศึกษา และลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ในการทำหน้าที่บริหารประเทศจะมีคณะรัฐมนตรีซึ่งมาจากการแต่งตั้งทำงานร่วมกัน (ทั้งนี้ การเลือกตั้งประธานาธิบดีครั้งต่อไปจะมีขึ้นในช่วงเดือนกันยายน 2562) (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2560)

6. ศาลยุติธรรม (Court of Justice) ในภาษาอินโดนีเซียเรียกว่า “Pengadilan Tinggi” ซึ่งตามรัฐธรรมนูญระบุให้อำนาจตุลาการอยู่ภายใต้การดูแลของศาลฎีกา และศาลระดับรอง ๆ ลงมา รวมถึงศาลรัฐธรรมนูญ ในการจัดตั้งศาลรัฐธรรมนูญเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ โดยรัฐธรรมนูญได้ระบุว่าในการแต่งตั้งผู้พิพากษาศาลฎีกา ให้คณะกรรมการตุลาการ (Judicial Commission) เป็นผู้เสนอชื่อให้สภาผู้แทนราษฎรรับรอง จากนั้นจึงเสนอให้ประธานาธิบดีเป็นผู้แต่งตั้ง ซึ่งสมาชิกคณะกรรมการตุลาการได้รับการแต่งตั้งหรือถอดถอนโดยประธานาธิบดีผ่านความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎร

7. คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินสูงสุด (Supreme Audit Board) ในภาษาอินโดนีเซีย เรียกว่า “Badan Pemeriksa Keuangan: BPK” เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ มีหน้าที่รายงานการใช้งบประมาณต่อสภาผู้แทนราษฎร สภาผู้แทนระดับภูมิภาค และสภาประชาชนระดับท้องถิ่น (สภาท้องถิ่นระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล/เทศบาล) สมาชิกคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินสูงสุดถูกคัดเลือกโดยสภาผู้แทนราษฎร โดยรับฟังความคิดเห็นของสภาผู้แทนระดับภูมิภาค และแต่งตั้งโดยประธานาธิบดี

ในการบริหารงานของรัฐบาลอินโดนีเซีย แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การบริหารส่วนกลาง และการบริหารส่วนท้องถิ่น (ข้อมูลการเมืองการปกครองอินโดนีเซีย, 2558) ดังนี้

1. การบริหารส่วนกลาง

รัฐบาลส่วนกลางของอินโดนีเซียมีการจัดระบบบริหารราชการในรูปแบบกระทรวงทั้งสิ้น 34 กระทรวง แบ่งเป็นกระทรวงหลัก 30 กระทรวง และกระทรวงประสานงาน (Coordinating ministry) อีก 4 กระทรวง ดังต่อไปนี้ (ภาณุวัฒน์ พันธุ์ประเสริฐ, 2556)

กระทรวงหลัก

- 1) กระทรวงมหาดไทย
- 2) กระทรวงการต่างประเทศ
- 3) กระทรวงกลาโหม
- 4) กระทรวงกฎหมายและสิทธิมนุษยชน
- 5) กระทรวงการคลัง
- 6) กระทรวงพลังงานและทรัพยากรแร่ธาตุ
- 7) กระทรวงอุตสาหกรรม

- 8) กระทรวงพาณิชย์
- 9) กระทรวงเกษตร
- 10) กระทรวงป่าไม้
- 11) กระทรวงคมนาคม
- 12) กระทรวงกิจการทางทะเลและประมง
- 13) กระทรวงแรงงานและการอพยพย้ายถิ่น
- 14) กระทรวงกิจการสาธารณะ
- 15) กระทรวงสาธารณสุข
- 16) กระทรวงการศึกษาแห่งชาติ
- 17) กระทรวงบริการสังคม
- 18) กระทรวงการศาสนา
- 19) กระทรวงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว
- 20) กระทรวงการสื่อสารและข้อมูลคอมพิวเตอร์
- 21) กระทรวงวิจัยและเทคโนโลยี
- 22) กระทรวงสหกรณ์และกิจการขนาดกลางและขนาดย่อม
- 23) กระทรวงสิ่งแวดล้อม
- 24) กระทรวงส่งเสริมบทบาทสตรีและคุ้มครองเด็ก
- 25) กระทรวงการปฏิรูปการบริหารและระบบราชการ
- 26) กระทรวงการพัฒนาภูมิภาคด้วยโอกาส
- 27) กระทรวงการวางแผนพัฒนาแห่งชาติ
- 28) กระทรวงรัฐวิสาหกิจ
- 29) กระทรวงการเคหะ
- 30) กระทรวงการเยาวชนและกีฬา

กระทรวงประสานงาน

- 1) กระทรวงประสานงานทางการเมือง กฎหมาย และความมั่นคง
- 2) กระทรวงประสานงานทางเศรษฐกิจ
- 3) กระทรวงประสานงานทางสวัสดิการประชาชน
- 4) สำนักงานเลขาธิการแห่งรัฐ

2. การบริหารส่วนท้องถิ่น

รูปแบบการบริหารส่วนท้องถิ่นแยกออกได้หลายรูปแบบ หลายระดับ ตั้งแต่ระดับภาค หรือมณฑล จนถึงระดับหมู่บ้าน ดังนี้

2.1 การบริหารแบบภาคหรือมณฑล มี 34 ภาคหรือมณฑล (Provinces or Provinces-Daerah Otonom Tingkat) มีผู้ว่าราชการจังหวัด (Governor) ในภาษาอินโดนีเซีย เรียกว่า “Gubernur” มาจาก

การเลือกตั้งทางอ้อมผ่านการคัดเลือกของสมาชิกสภามณฑล (มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน) ทั้งนี้ สภามณฑล (Dewan Perwakilan Rakyat Daerah Tingkat I) มีอำนาจหน้าที่สำคัญ ๆ ที่นอกเหนือจากการเป็นผู้เสนอแต่งตั้งและถอดถอนผู้ว่าราชการจังหวัดแล้ว ยังเป็นผู้คัดเลือกตัวแทนของสมาชิกสภาเพื่อเป็นตัวแทนของจังหวัดเข้าร่วมกิจกรรมในระดับชาติ ร่วมกับผู้ว่าราชการมณฑลในการออกกฎหมายและระเบียบของมณฑลจังหวัด ร่วมกับผู้ว่าราชการมณฑลในการจัดทำงบประมาณของมณฑลให้คำแนะนำและเสนอข้อคิดเห็นต่อการดำเนินกิจการต่าง ๆ ในมณฑล และคอยตรวจสอบ ซึ่งการบริหารแบบภาคหรือมณฑลนี้ในยุคของประธานาธิบดี ซูฮาร์โต เป็นการปกครองส่วนภูมิภาค โดยผู้ว่าราชการถูกส่งมาจากส่วนกลาง

2.2 จังหวัด (Kabupaten) และนคร (kota) ด้วยพื้นที่การปกครองของประเทศอินโดนีเซียกว้างขวางมาก และกระจุกกระจายไปตามเกาะต่าง ๆ จึงทำให้การจัดการพื้นที่การปกครองทับซ้อนกันภายในจังหวัดเดียวกัน มีผู้ว่าราชการจังหวัด (Bupati) และยังมี การปกครองของนคร (Kota) ที่มีนายกเทศมนตรี (Mayor หรือ Walikota) ทั้งยังมีสภาจังหวัดและสภาเมือง ซึ่งทั้งหมดมาจากการเลือกตั้งและที่สำคัญการปกครองของจังหวัด และเมืองใหญ่จัดอยู่ในระดับเดียวกัน เพียงแต่การบริหารงานของนายกเทศมนตรีอยู่ในเขตเมืองที่ถูกจัดแบ่งโดยประชากรและเศรษฐกิจในเมืองจะไม่มีภาคการเกษตร ส่วนจังหวัดดูแลพื้นที่รอบ ๆ เมือง และที่เป็นชนบททั้งหมด

2.3 อำเภอ (District หรือ Kecamatan) เป็นการปกครองระดับรองลงมา มีการเลือกตั้งนายอำเภอและสภาอำเภอ ซึ่งการแต่งตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดกับนายอำเภอ มีกระบวนการที่คล้ายคลึงกัน คือในระดับจังหวัด สภาจังหวัด จะเลือก 2-3 คน จากจำนวนผู้สมัครรับเลือกเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดยื่นเสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และหนึ่งในจำนวนนั้นจะได้รับการแต่งตั้งจากประธานาธิบดีให้ดำรงตำแหน่งภายใต้การกำกับของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และในกรณีของอำเภอ สภาอำเภอจะเลือก 2-3 คน จากจำนวนผู้สมัครรับเลือกเป็นนายอำเภอยื่นเสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และหนึ่งในจำนวนนั้นจะได้รับการแต่งตั้งจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยให้ดำรงตำแหน่งภายใต้การกำกับของผู้ว่าราชการจังหวัด

2.4 ตำบล (Kelurahan) มีกำนัน (Lurah) ที่มาจากการแต่งตั้งของนายอำเภอหรือนายกเทศมนตรี

2.5 หมู่บ้าน (Village) ในภาษาอินโดนีเซีย เรียกว่า “Desa” เป็นหน่วยการปกครองที่เล็กที่สุด มีผู้ใหญ่บ้าน (Kepala Desa) เป็นผู้นำในหมู่บ้าน ทำงานร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้าน (The Rural Representative Board) ซึ่งต่างก็มาจากการเลือกตั้ง ในด้านการบริหารต้องรายงานต่อนายอำเภอ นอกจากนี้ ยังมีการปกครองท้องถิ่นที่ขยายไปตามความเจริญของชุมชนในรูปแบบเทศบาล (Municipality) ในภาษาอินโดนีเซีย เรียกว่า “Kotamadya” หรือที่เรียกว่า “เทศบาลเมือง” (Kota หรือ Kotamadya) และยังมีเขตการปกครองพิเศษ (Special Regions หรือ daerah Istimewa) อีก 4 เขตการปกครองพิเศษ และ 1 เขตนครหลวงพิเศษ (Special Capital City District-Daerah Khusus Ibukota) คือ กรุงเทพมหานคร

ปัจจุบันประเทศอินโดนีเซียมีการแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 34 มณฑล มี 4 เขตการปกครองพิเศษ (special regions) ในภาษาอินโดนีเซีย เรียกว่า “daerah istimewa” คือ 1) เขตการปกครองพิเศษอาเจะห์

(Special Region of Aceh) โดยมีเมืองหลวงชื่อ “บันดาอาเจห์” (Banda Aceh) 2 เขตการปกครองพิเศษ ย็อกยาคาร์ตา (Special Region of Yogyakarta) โดยมีเมืองหลวงชื่อ “ย็อกยาคาร์ตา” (Yogyakarta) 3 เขตการปกครองพิเศษปาปัว (Special Region of Papua) โดยมีเมืองหลวงชื่อ “จายาปุระ” (Jayapura) 4 เขตการปกครองพิเศษปาปัวตะวันตก (Special Region of West Papua) โดยมีเมืองหลวงชื่อ “มานกวารี” (Manokwari) และ 1 เขตนครหลวงพิเศษ (Special Capital City District) ในภาษาอินโดนีเซีย เรียกว่า “daerah khusus ibukota: DKI” คือ เขตนครหลวงพิเศษจาการ์ตา (Daerah Khusus Ibukota Jakarta) โดยมีเมืองหลวงหรือเมืองหลักของแต่ละมณฑล ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 การแบ่งเมืองหลวงหรือเมืองหลักของแต่ละมณฑล

เกาะ/หมู่เกาะ	มณฑล/เขตการปกครองพิเศษ/เขตนครหลวงพิเศษ	เมืองหลวง/เมืองหลัก
เกาะสุมาตรา (Sumatra)	เขตการปกครองพิเศษอาเจห์ (Special Region of Aceh)	บันดาอาเจห์ (Banda Aceh)
	มณฑลสุมาตราเหนือ (North Sumatra)	เมดาน (Medan)
	มณฑลสุมาตราใต้ (South Sumatra)	ปาเลมบัง (Palembang)
	มณฑลสุมาตราตะวันตก (West Sumatra)	ปาดัง (Padang)
	มณฑลเรียว (Riau)	เปอกันbaru (Pekanbaru)
	หมู่เกาะเรียว (Riau Islands)	ตันจุงปีนัง (Tanjungpinang)
	มณฑลจัมบี (Jambi)	จัมบี (Jambi)
	หมู่เกาะบังกาเบลีตุง (Bangka-Belitung Islands)	ปังกัลปีนัง (Pangkalpinang)
	มณฑลเบงกูลู (Bengkulu)	เบงกูลู (Bengkulu)
มณฑลลัมปุง (Lampung)	บันดาร์ลัมปุง (Bandar Lampung)	
เกาะชวา (Java)	เขตนครหลวงพิเศษจาการ์ตา (Special Capital Region of Jakarta)	จาการ์ตา (Jakarta)
	เขตการปกครองพิเศษย็อกยาคาร์ตา (Special Region of Yogyakarta)	ย็อกยาคาร์ตา (Yogyakarta)
	มณฑลชวากลาง (Central Java)	เซมารัง (Semarang)
	มณฑลชวาตะวันออก (West Java)	สุราบายา (Surabaya)
	มณฑลชวาตะวันตก (East Java)	บันดุง (Bantung)
	มณฑลบันเตน (Banten)	เซรัง (Serang)

เกาะ/หมู่เกาะ	มณฑล/เขตการปกครองพิเศษ/เขตนครหลวงพิเศษ	เมืองหลวง/เมืองหลัก
หมู่เกาะซุนดาน้อย (Lesser Sunda Islands)	มณฑลบาหลี (Bali) มณฑลนูซาเต็งการาตะวันออก (East Nusa Tenggara) มณฑลนูซาเต็งการาตะวันตก (West Nusa Tenggara)	เดนปาซาร์ (Denpasar) คูปัง (Kupang) มาตาราม (Mataram)
เกาะกาลิมันตัน (Kalimantan)	มณฑลกาลิมันตันเหนือ (North Kalimantan) มณฑลกาลิมันตันกลาง (Central Kalimantan) มณฑลกาลิมันตันใต้ (South Kalimantan) มณฑลกาลิมันตันตะวันออก (East Kalimantan) มณฑลกาลิมันตันตะวันตก (West Kalimantan)	ตันจุงเซอโลร์ (Tanjung Selor) पालังการายา (Palangka Raya) บันจาร์มาซิน (Banjarmasin) ซามารินดา (Samarinda) ปอนตีอานัก (Pontianak)
เกาะสุลาเวสี (Sulawesi)	มณฑลโกรอนตาโล (Gorontalo) มณฑลสุลาเวสีเหนือ (North Sulawesi) มณฑลสุลาเวสีกลาง (Central Sulawesi) มณฑลสุลาเวสีใต้ (South Sulawesi) มณฑลสุลาเวสีตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Sulawesi) มณฑลสุลาเวสีตะวันตก (West Sulawesi)	โกรอนตาโล (Gorontalo) มานาโต (Manado) ปาลู (Palu) มากัสซาร์ (Makassar) เก็นดารี (Kendari) มามูจู (Mamuju)
หมู่เกาะโมลุกกะ (Maluku Islands)	มณฑลมาลุกู (Maluku) มณฑลมาลุกูเหนือ (North Maluku)	อัมบน (Ambon) เตอร์นาตี (Ternate)
เกาะนิวกินี (Western New Guinea)	เขตการปกครองพิเศษปาปัว (Special Region of Papua) เขตการปกครองพิเศษปาปัวตะวันตก (Special Region of West Papua)	จายาปุระ (Jayapura) มานกวารี (Manokwari)

ที่มา: รวบรวมและเรียบเรียงจากการเมืองการปกครองสาธารณรัฐอินโดนีเซีย, 2560

ประเทศอินโดนีเซียเป็นประเทศที่เก่าแก่ มีกฎหมายที่ใช้กันมาก่อนศตวรรษที่ 17 เป็นกฎหมายจารีตประเพณี (Customary Law) ที่แตกต่างจากจารีตประเพณีทั่วไป (Ordinary Customs) และหลักการตัดสินใจให้สอดคล้องกับมติของคนส่วนใหญ่ (Consensus through Decision Making) ต่อมาตกเป็นเมืองขึ้นของดัตช์ หรือประเทศเนเธอร์แลนด์ ทำให้ประเทศอินโดนีเซียได้รับอิทธิพลของกฎหมายอาณานิคมดัตช์ (Dutch Colonial Law) อย่างประมวลงกฎหมายพาณิชย์ พ.ศ. 2390 จนกระทั่งสิ้นสงครามโลกครั้งที่ 2 และได้สร้างระบบกฎหมายแห่งชาติขึ้นมา ซึ่งยังมีรากฐานมาจากกฎหมายโรมัน-ดัตช์ (Roman-Dutch Law)

และเนื้อหาใจความจากความคิดเห็นของชาวอินโดนีเซีย และสร้างประมวลกฎหมายอาญาใหม่ โดยมีกฎหมายรัฐธรรมนูญครั้งแรกในปี 2488 และได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงมาแล้ว 4 ครั้ง ซึ่งกฎหมายรัฐธรรมนูญได้แยกอำนาจการปกครองออกเป็น 3 ส่วน (ระบบกฎหมายอินโดนีเซีย, 2558) คือ

ส่วนที่ 1 อำนาจบริหาร

ส่วนที่ 2 อำนาจนิติบัญญัติ

ส่วนที่ 3 อำนาจตุลาการ โดยกฎหมายได้แบ่งการบริหารออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. ศาลเขต (District Courts) ในภาษาอินโดนีเซีย เรียกว่า “Pengadilan Distrik” ซึ่งเป็นศาลชั้นต้น (The Court of First Instance)

2. ศาลสูง (High Court) ในภาษาอินโดนีเซีย เรียกว่า “Pengadilan Tinggi” ซึ่งเป็นศาลอุทธรณ์ (The Court of Appeal)

3. ศาลสูงสุด (Supreme Court) ในภาษาอินโดนีเซีย เรียกว่า “Mahkamah Agung” ซึ่งเป็นศาลฎีกา

ความเป็นมาของการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ประเทศอินโดนีเซียมีประวัติอันยาวนานในการดำเนินงานด้านการปราบปรามการทุจริต อีกทั้งยังได้มีการปฏิรูปการต่อต้านการทุจริตหลายครั้ง โดยมีองค์กรป้องกันและปราบปรามการทุจริต เมื่อปี 2513 ด้วยการจัดตั้ง “Commission of Four” ซึ่งเป็นองค์กรป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่ตั้งขึ้นโดยประธานาธิบดี ซึ่งแต่เดิมการปราบปรามการทุจริตยังไม่มีประสิทธิภาพ ประชาชนได้วิพากษ์วิจารณ์การปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และอัยการสูงสุดอย่างรุนแรง (จากข้อพิจารณาและคำอธิบายทั่วไปของกฎหมายฉบับที่ 30 ปี 2545) (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2558, น. 48)

ในปี 2540 ประเทศอินโดนีเซียเผชิญกับปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ ทำให้ประเด็นเรื่องปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน เป็นสิ่งที่ประชาชนอินโดนีเซียเรียกร้องให้มีการแก้ไขเป็นอย่างมากในช่วงความยุ่งยากทางการเมืองครั้งนั้น แต่องค์กรต่อต้านคอร์รัปชันที่มีอยู่ในขณะนั้น มีจุดอ่อนหลายประการ เช่น อยู่นิเทศอำนาจของฝ่ายบริหาร (คณะรัฐมนตรี) และคดีคอร์รัปชันดำเนินการโดยสำนักงานอัยการที่มีปัญหาว่าไม่มีความโปร่งใส (ทำไม่อินโดนีเซียเอาผิดกับนักการเมืองคอร์รัปชันได้, 2557) ต่อมาเมื่อมีแรงผลักดันจากกระบวนการพัฒนาประชาธิปไตย และการเติบโตของภาคประชาสังคม ภายหลังการสิ้นสุดของระบอบเผด็จการทหารของประธานาธิบดี ซูฮาร์โต ที่ปกครองประเทศอินโดนีเซียยาวนานถึง 31 ปี และได้ชื่อว่าเป็นหนึ่งในระบอบที่มีการคอร์รัปชันมากที่สุดในเอเชีย โดยประธานาธิบดี ซูฮาร์โต รวมศูนย์อำนาจทั้งทางเศรษฐกิจและการเมืองเข้าหาตัวเอง และใช้อำนาจนี้แจกจ่ายผลประโยชน์ให้กับครอบครัว พวกพ้อง นายพลในกองทัพ เพื่อนฝูง นักธุรกิจ และข้าราชการระดับสูงในเครือข่าย ทำให้ภายใต้อำนาจประธานาธิบดี ซูฮาร์โต อินโดนีเซียกลายเป็นสังคมปิดที่ขาดความโปร่งใส เต็มไปด้วยการใช้เส้นสาย และระบบอุปถัมภ์ การละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยรัฐ และการปิดกั้นสื่อ เมื่อระบอบนี้สิ้นสุดลงในปี 2541 จึงเกิดแรงผลักดันทั้งจากภายใน และภายนอกที่จะสร้างสังคมที่โปร่งใส ปราศจากการผูกขาดอำนาจ และถูกผลักดันควบคู่กันไป คือ “การสร้างประชาธิปไตย” และ “การจัดคอร์รัปชัน”

ในปี 2542 ได้มีการตรากฎหมายกำจัดการทุจริต คือ กฎหมายฉบับที่ 31/1999 หรือ Law No.31/1999 (Law Regarding the Eradication of Criminal Acts of Corruption) ซึ่งเป็นกฎหมายที่ให้อำนาจตำรวจและอัยการในการปราบปรามคดีทุจริตซึ่งกำหนดไว้ในมาตรา 43

ในปี 2545 ได้มีการตรากฎหมายฉบับที่ 30/2002 หรือ Law No.30/2002 ซึ่งเป็นการตรากฎหมายคณะมนตรีกำจัดการทุจริต (Law on the Commission to Eradicate Criminal Act of Corruption) (ฐากร จุลินทร, 2558) และมีการจัดตั้งหน่วยงานพิเศษเพื่อปราบปรามการทุจริต ในช่วง ค.ศ. 2493 ถึง 6 หน่วยงาน ก่อนจะมี “คณะกรรมการต่อต้านการทุจริต” (Corruption Eradication Commission: CEC)

ในปี 2546 มีการจัดตั้ง “คณะกรรมการต่อต้านการทุจริต” (Corruption Eradication Commission: CEC) ในภาษาอินโดนีเซีย เรียกว่า “Komisi Pemberantasan Korupsi: KPK” ขึ้นอย่างเป็นทางการ โดยมีประเทศนอร์เวย์ให้ความช่วยเหลือรัฐบาลอินโดนีเซีย เพียงระยะเวลาแค่ 10 ปี (ดร. ผาสุก พงษ์ไพจิตร วิพากษ์อย่างสร้างสรรค์ แน่แก่ปัญหางานล้นมือ ป.ป.ช. ให้กำหนดระดับของคดีทุจริต ที่เด่น ๆ ใหญ่พอทำให้ ปชช. ตื่นเต้น เชื่ออำนาจมีมากพอแล้ว เหลือแต่ “ความกล้า” ที่จะฟันคนทุจริต, 2556) เป็นหน่วยงานอิสระของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ในการต่อต้านการทุจริต โดยไม่ถูกแทรกแซงจากอำนาจอื่นใด ภารกิจในช่วงแรกของคณะกรรมการต่อต้านการทุจริต นั้น มีแรงเสียดทานสูง เพราะต้องเผชิญกับมรดกตกทอดจากระบบอุปถัมภ์แบบเผด็จการของประธานาธิบดี ซูฮาร์โต ที่ฝังรากลึกในเชิงโครงสร้างและวัฒนธรรมบวกกับการเป็นองค์กรเกิดใหม่ (ประจักษ์ ก้องกีรติ, 2559)

หากดูเรื่องภาพลักษณ์ความโปร่งใสของประเทศอินโดนีเซีย ตั้งแต่ปี 2538-2560 จะมีค่าคะแนนดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (Corruption Perception Index: CPI) ดังปรากฏตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 2 ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศอินโดนีเซีย ตั้งแต่ปี 2538–2560

ปี	คะแนน	จำนวนประเทศ	อันดับ
2538	1.94 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	41	41
2539	2.65 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	54	45
2540	2.72 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	52	46
2541	2.00 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	85	80
2542	1.70 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	98	96
2543	1.70 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	90	85
2544	1.90 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	91	88
2545	1.90 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	102	96
2546	1.90 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	133	102
2547	2.00 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	146	133
2548	2.20 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	159	137
2549	2.40 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	163	130

ปี	คะแนน	จำนวนประเทศ	อันดับ
2550	2.30 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	179	143
2551	2.60 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	180	126
2552	2.80 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	180	111
2553	2.80 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	178	110
2554	3.00 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	183	100
2555	32 (คะแนนเต็ม 100 คะแนน)	176	118
2556	32 (คะแนนเต็ม 100 คะแนน)	177	114
2557	34 (คะแนนเต็ม 100 คะแนน)	175	107
2558	36 (คะแนนเต็ม 100 คะแนน)	168	88
2559	37 (คะแนนเต็ม 100 คะแนน)	176	90
2560	37 (คะแนนเต็ม 100 คะแนน)	180	96

ที่มา: รวบรวมและเรียบเรียงจากเว็บไซต์ Transparency International

จะเห็นได้ว่า ประเทศอินโดนีเซียจัดการปัญหาทุจริตคอร์รัปชันและความโปร่งใสในการบริหารราชการแผ่นดิน ในรอบ 5 ปีหลัง (ปี 2556-2560) โดยมีค่าคะแนนดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (Corruption Perception Index: CPI) ดีขึ้นทุกปี จนได้รับการจัดอันดับอยู่ที่ลำดับ 96 ได้ 37 คะแนน เท่ากับประเทศไทย และเป็นอันดับ 4 ของอาเซียนร่วมกับประเทศไทย ต่อจากประเทศสิงคโปร์ ประเทศบรูไนดารุสซาลาม และประเทศมาเลเซีย ตามลำดับ เนื่องจากมีพัฒนาการทางการเมือง เศรษฐกิจ และเงื่อนไขทางสังคมที่ไม่แตกต่างจากประเทศไทย แต่ด้วยการที่ประเทศอินโดนีเซียเริ่มต้นเอาจริงเอาจังกับการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันอย่างจริงจัง และประสบความสำเร็จในการต่อสู้กับการทุจริตคอร์รัปชัน ทั้งที่เริ่มจากสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวย คือ สังคมมีธรรมาภิบาลต่ำมาก ในช่วงปี 2538-2542 เห็นได้จากผลการสำรวจดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (Corruption Perception Index: CPI) อินโดนีเซียถูกจัดลำดับอยู่รั้งท้าย ในขณะที่ปัจจุบันได้ก้าวกระโดดมาอยู่ที่อันดับ 96 จาก 180 ประเทศทั่วโลก ถึงแม้จะมีลำดับตกลงไปถึง 6 อันดับ แต่ก็มีคะแนนเท่าเดิม โดยมีพัฒนาการที่ดีอย่างต่อเนื่อง จนกลายเป็นกรณีตัวอย่างที่นานาชาติให้ความสนใจ และถูกยกย่องอย่างกว้างขวาง จน “คณะกรรมการต่อต้านการทุจริต” ได้รับรางวัลแมกไซไซในปี 2556 นอกจากนั้น คณะกรรมการต่อต้านการทุจริตยังได้รับการลงมติจากประชาชนอินโดนีเซียหลายปีติดต่อกัน ให้เป็นองค์กรสาธารณะที่น่าเชื่อถือศรัทธามากที่สุด พร้อมกับมีผลการทำงานที่ดีที่สุดอีกด้วย (ประจักษ์ ก้องกีรติ, 2559)

หน่วยงานปราบปรามการทุจริต

หน่วยงานต่อต้านการทุจริตของประเทศอินโดนีเซีย เรียกว่า “คณะกรรมการต่อต้านการทุจริต” (Corruption Eradication Commission: CEC) ในภาษาอินโดนีเซีย เรียกว่า “Komisi Pemberantasan Korupsi (KPK)” โดยมีวิสัยทัศน์ คือ “เป็นหน่วยงานหลักในการปราบปรามการทุจริตที่ปฏิบัติงานด้วยความมีคุณธรรม มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล” รวมทั้งมีพันธกิจ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2558, น. 48-49) คือ

1. ประสานงานกับหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการปราบปรามการทุจริต
2. ควบคุมดูแลหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการปราบปรามการทุจริต
3. ดำเนินการสืบสวนสอบสวน และดำเนินคดีอาญากับการกระทำทุจริต
4. ดำเนินการป้องกันการกระทำความผิดอาญาเกี่ยวกับการทุจริต
5. ติดตามตรวจสอบการบริหารของรัฐ

ภาพที่ 1 ตราสัญลักษณ์ของคณะกรรมการต่อต้านการทุจริต

ที่มา: https://en.wikipedia.org/wiki/Corruption_Eradication_Commission#/media/File:KPK_Logo.svg
และ <http://www.sea-pac.org>

สำนักงานใหญ่ของ “คณะกรรมการต่อต้านการทุจริต” ปัจจุบันตั้งอยู่ ณ Jl. Kuningan Persada kav.4, Setiabudi, Jakarta 12950 (contact, 2014)

ภาพที่ 2 สำนักงานใหญ่ของคณะกรรมการต่อต้านการทุจริต ณ กรุงจาการ์ตา

ที่มา: https://en.wikipedia.org/wiki/Corruption_Eradication_Commission#/media/File:KPK_Logo.svg

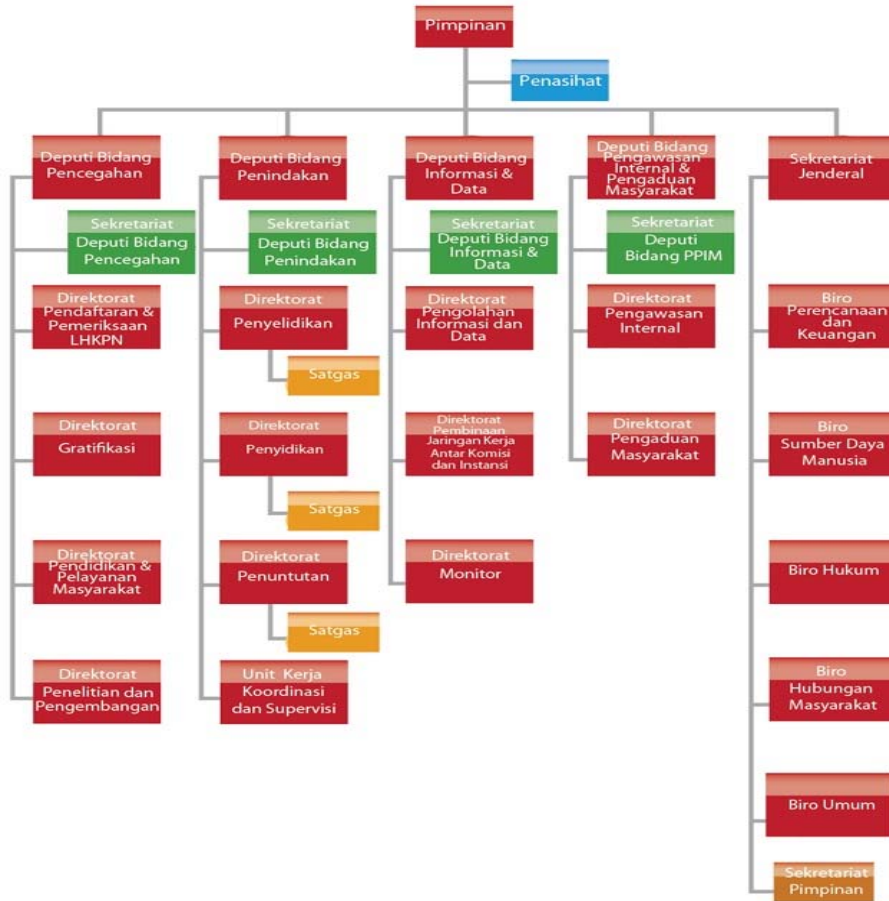
โครงสร้างองค์กร

โครงสร้างของคณะกรรมการต่อต้านการทุจริต (Corruption Eradication Commission: CEC) ประกอบด้วย ประธาน 1 คน และรองประธานอีก 4 คน โดยกรรมการต่อต้านการทุจริตจะได้รับการคัดเลือกโดยรัฐสภา จากผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อจากประธานาธิบดี และเพื่อให้มั่นใจว่า กระบวนการคัดเลือกและแต่งตั้งกรรมการต่อต้านการทุจริตเป็นไปอย่างราบรื่น รัฐบาลได้แต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือก เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามกระบวนการของกฎหมายที่ได้ระบุให้กระบวนการรับสมัครและการแต่งตั้ง ต้องดำเนินการด้วยความโปร่งใส (มาตรา 31 ของกฎหมายฉบับที่ 30 ปี 2545) คณะกรรมการต่อต้านการทุจริต จะมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี และอาจได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติงานอีก 1 วาระ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2558, น. 49-50) ทั้งนี้ คณะกรรมการต่อต้านการทุจริตจะต้องมีคุณสมบัติพื้นฐานการศึกษาระดับปริญญาด้านกฎหมาย หรือสาขาอื่น ๆ รวมทั้งมีประสบการณ์ทำงานอย่างน้อย 15 ปี ในด้านกฎหมาย การเศรษฐกิจ การเงิน และการธนาคาร (ฐาตุร จุลินทร, 2558)

นอกจากนี้ ยังมีที่ปรึกษาอีกจำนวน 4 คน ทำหน้าที่กำกับ ดูแลงาน 5 ภารกิจหลัก (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2558, น. 49-50) ได้แก่

1. **ด้านการป้องกัน** ประกอบด้วยฝ่ายต่าง ๆ เช่น ฝ่ายเปิดเผยทรัพย์สิน ฝ่ายวิจัยและการพัฒนา ฝ่ายด้านการศึกษาและบริการสาธารณะ ฝ่ายให้รางวัล ฝ่ายความร่วมมือและให้คำปรึกษา
2. **ด้านการปราบปราม** ประกอบด้วยฝ่ายต่าง ๆ เช่น ฝ่ายการสืบสวนเบื้องต้น ฝ่ายสืบสวนสอบสวน ฝ่ายฟ้องคดี และฝ่ายความร่วมมือและให้คำปรึกษา
3. **ด้านข้อมูลสารสนเทศ** ประกอบด้วยฝ่ายต่าง ๆ เช่น ฝ่ายกลั่นกรองข้อมูล ฝ่ายการข่าว ฝ่ายประสานข้อมูลเครือข่าย
4. **ด้านการตรวจสอบภายใน และเรื่องร้องเรียนจากสาธารณะ**
5. **ด้านสำนักงานทั่วไป** ประกอบด้วยฝ่ายต่าง ๆ เช่น มีสำนักเลขาธิการ ฝ่ายการคลังและแผนงาน ฝ่ายบริหารบุคคล ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ฝ่ายกฎหมาย และฝ่ายบริหารงานทั่วไป

โครงสร้างของสำนักงานคณะกรรมการต่อต้านการทุจริต มีการจัดรูปแบบให้เป็นไปตามเอกสารแนบท้ายคำสั่งของประธานกรรมการต่อต้านการทุจริต PER-08/ XII/2008 ลงวันที่ 30 ธันวาคม 2551 เกี่ยวกับองค์กรและขั้นตอนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการต่อต้านการทุจริต (Corruption Eradication Commission: CEC) (Struktur Organisasi, 2017) ดังนี้

ภาพที่ 3 โครงสร้างภายในสำนักงานคณะกรรมการต่อต้านการทุจริต

ที่มา: <https://www.kpk.go.id/id/tentang-kpk/struktur-organisasi>

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการต่อต้านการทุจริต

อำนาจของคณะกรรมการต่อต้านการทุจริต (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2558, น. 51-52) มีดังนี้

1. ประสานงานขอข้อมูล เพื่อการปราบปรามการทุจริตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งก่อนการสืบสวนสอบสวน และขณะดำเนินการสืบสวนสอบสวน และการฟ้องคดีการทุจริต
2. ขอรายงานที่เกี่ยวกับการป้องกันการทุจริตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รับและตรวจสอบรายงานความร้ายของเจ้าหน้าที่รัฐ รับรายงานการรับเงินค่าตอบแทนพิเศษ
3. ติดตามตรวจสอบ ศึกษา และวิจัยหน่วยงานที่ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการปราบปรามการทุจริต และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการให้บริการประชาชน
4. รับเรื่องการสืบสวนสอบสวนหรือการฟ้องคดีการทุจริตที่ดำเนินการโดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติ หรือสำนักงานอัยการสูงสุด
5. ดักฟังและบันทึกการสนทนา สั่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องห้ามบุคคลออกนอกประเทศ ตลอดจนขอข้อมูลจากธนาคารและสถาบันการเงินอื่น ๆ เกี่ยวกับรายละเอียดทางการเงินของผู้ต้องสงสัยหรือจำเลย

6. สังกศาคาร และสถาบันการเงินอื่น ๆ ให้ระงับบัญชีของผู้ต้องสงสัยหรือจำเลย หรือฝ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องที่มีเงินที่ผิดกฎหมายที่ได้รับมาจากการทุจริต รวมทั้งขอข้อมูลเกี่ยวกับความร่ำรวย และภาษีจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และมีอำนาจสั่งระงับการทำธุรกรรมทางการเงิน การทำธุรกรรมทางการค้า และสัญญา รูปแบบอื่น ๆ ชั่วคราว หรือยกเลิกการอนุญาต ใบอนุญาต และสัมปทานที่เกี่ยวข้องกับหรือเป็นของผู้ต้องสงสัย หรือจำเลยชั่วคราวบนพื้นฐานของพยานหลักฐานเบื้องต้นที่พอเพียงที่ได้รับจากการสืบสวนสอบสวนที่กำลังดำเนินการอยู่

7. จัดทำแผนการเรียนการสอน ให้ความรู้เรื่องการต่อต้านการทุจริตในทุกระดับชั้นเรียนในโรงเรียน ออกแบบ และส่งเสริมแผนงานการสร้างความตระหนักรู้เรื่องการต่อต้านการทุจริต เพื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต โดยมีเป้าหมายที่ประชาชน

8. ดำเนินการตรวจสอบระบบการบริหารจัดการในทุกหน่วยงานของรัฐ ตลอดจนให้คำแนะนำ เมื่อพบว่า ระบบการบริหารในหน่วยงานมีความอ่อนไหวต่อการเกิดการทุจริต

หน้าที่ของคณะกรรมการต่อต้านการทุจริต (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2558, น. 50) มีดังนี้

1. ประสานงานกับหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการปราบปรามการทุจริต
2. ควบคุมดูแลหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการปราบปรามการทุจริต
3. สืบสวนสอบสวนเบื้องต้น สืบสวนสอบสวนและดำเนินคดีอาญากับการกระทำทุจริต
4. ดำเนินการป้องกันการกระทำความผิดอาญาเกี่ยวกับการทุจริต
5. ติดตามตรวจสอบการบริหารงานของรัฐ

การดำเนินงานขององค์กร

คณะกรรมการต่อต้านการทุจริต (Corruption Eradication Commission: CEC) จะมีความเป็นอิสระจากฝ่ายบริหารและรัฐสภาอย่างแท้จริง รวมถึงเสรีภาพของสื่อสารมวลชนที่เป็นตัวสนับสนุน และแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน ด้วยกลไกการทำงานที่รวดเร็ว คณะกรรมการต่อต้านการทุจริตจึงมีอำนาจหน้าที่ครอบคลุม การสืบสวนสอบสวน การฟ้องร้อง และดำเนินคดีจนถึงที่สุด ด้วยระบบศาลพิเศษที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อพิจารณาคดีทุจริตเป็นการเฉพาะ โดยไม่ต้องผ่านอัยการ มีการทำงานในรูปแบบหน่วยงานตอบโต้ฉับพลัน (Rapid Movement Unit) มีหน้าที่จัดการกับการกระทำความผิดที่พบหลักฐานคาหน้าหน้าเขา คดีประเภทนี้ ไม่ต้องมีผู้ร้องเรียน แต่สามารถดำเนินการสอบสวนได้ทันที (บทเรียนเคพีเคอินโดนีเซีย บนความท้าทายปราบคอร์รัปชัน, 2558) รวมทั้งมีอิสระในการทำงานเมื่อเทียบกับองค์กรปราบปรามคอร์รัปชันอื่น ๆ ถึงขนาดสามารถดึงคดีจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และอัยการ เพื่อมาดำเนินการเองได้ และมีอำนาจในการฟ้องร้องราชการ สภาผู้พิพากษา (มองดู อินโดนีเซีย ในการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันด้วยประชาธิปไตย, 2559)

นับตั้งแต่คณะกรรมการต่อต้านการทุจริตดำเนินการ มาเป็นเวลา 11 ปี (ตั้งแต่ปี 2545-2556) มีผลงานเป็นที่น่าสนใจอย่างมาก คือ สามารถชนะคดีที่ส่งศาลได้ทั้งหมด 236 คดี โดยมีการจับกุมผู้กระทำความผิดเกือบ 400 ราย และครึ่งหนึ่งเป็นนักการเมือง สำหรับผู้ที่ถูกลงโทษจำคุก เช่น ข้าราชการระดับสูงหลาย

หน่วยงาน ผู้พิพากษา นายตำรวจระดับสูง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) รัฐมนตรี ผู้บริหารระดับสูงของ ธนาคารชาติ นายกเทศมนตรีซึ่งเป็นลูกเขยประธานาธิบดี เป็นต้น ในบางกรณีที่เป็นภัยกับคณะกรรมการต่อต้านการทุจริตด้วย เช่น ในปี 2552 คณะกรรมการต่อต้านการทุจริตจับกุมนายตำรวจระดับสูงคนหนึ่ง ในข้อกล่าวหาว่า รับเงินสินบน แล้วสะสมความมั่งคั่งเป็นที่ดิน คฤหาสน์ รถราคาแพงหลายคัน และเงินสด จำนวนมาก เมื่อถูกจับกุมตัวไปทำการสอบสวน มีตำรวจ 12 นาย บุกรุกเข้าไปที่สำนักงานคณะกรรมการต่อต้านการทุจริต เพื่อขอตัวเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการต่อต้านการทุจริตที่สอบสวนนายตำรวจระดับสูงผู้นั้น แต่เมื่อมีข่าวแพร่กระจายออกไป ประชาชนจำนวนมาก รวมทั้งนักกฎหมาย นักเคลื่อนไหว และนักหนังสือพิมพ์มาช่วยปิดล้อมสำนักงานคณะกรรมการต่อต้านการทุจริตเพื่อไม่ให้ตำรวจสามารถเข้าไปได้ โดยเจ้าพนักงานของคณะกรรมการต่อต้านการทุจริตเองส่งข่าวไปให้ผู้สนับสนุนคณะกรรมการต่อต้านการทุจริตนั่นเอง ให้มาช่วย และ 1 ปีต่อมา นายตำรวจระดับสูงที่ถูกกล่าวหาที่ถูกดำเนินคดีในชั้นศาล และได้ถูกพิพากษาจำคุก 10 ปี และยึดทรัพย์สินให้ตกเป็นของแผ่นดิน ประมาณ 330.4 ล้านบาท จากการที่นายตำรวจ และอัยการระดับสูงทั้ง 2 คน ร่วมมือกันสร้างหลักฐานเท็จ เพื่อเอาผิดกับพนักงานสอบสวนของคณะกรรมการต่อต้านการทุจริต แต่ในท้ายที่สุด ทั้ง 2 คน ถูกดำเนินคดี เป็นการประสบความสำเร็จเป็นอย่างสูง เนื่องจากได้รับการสนับสนุนโดยประธานาธิบดี และอยู่เคียงข้างคณะกรรมการต่อต้านการทุจริต (ทำไมอินโดนีเซียเอาผิดกับ นักการเมืองคอร์รัปชันได้, 2557)

ความร่วมมือระหว่างประเทศ

ตามกฎหมายคณะกรรมการต่อต้านการทุจริต (Law on the Commission to Eradicate Criminal Act of Corruption) หรือกฎหมายฉบับที่ 30/2002 (Law No. 30/2002) ระบุให้คณะกรรมการต่อต้านการทุจริต (Corruption Eradication Commission: CEC) ขอความช่วยเหลือจากตำรวจสากลในอินโดนีเซีย หรือหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายต่างประเทศ เพื่อค้น จับกุม และรวบรวมพยานหลักฐานในต่างประเทศ ตลอดจนให้ความร่วมมือในการปราบปรามการทุจริตทั้งระดับทวีปภาคี และพหุภาคี

คณะกรรมการต่อต้านการทุจริตได้มีการส่งเสริมความเชื่อมโยงกับประชาคมนานาชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการป้องกันการทุจริตด้วยข้อตกลงระดับทวีปภาคี และพหุภาคี เช่น บันทึกความเข้าใจ สนธิสัญญาระหว่างประเทศ และการมีส่วนร่วมในอนุสัญญาพหุภาคี เวทีนานาชาติอย่างต่อเนื่อง อาทิ การเป็นตัวแทนเข้าประชุมรัฐภาคีของอนุสัญญา UNCAC (United Nations Convention Against Corruption) รัฐภาคีของคณะทำงานต่อต้านการทุจริตของประเทศ G20 (Group of Twenty หมายถึง กลุ่มประเทศกำลังพัฒนาผู้ส่งออกสินค้าเกษตร 23 ประเทศ ได้แก่ บราซิล อินเดีย อาร์เจนตินา อียิปต์ ชิลี แอฟริกาใต้ จีน โบลิเวีย คิวบา กัวเตมาลา เม็กซิโก ไนจีเรีย ปากีสถาน ปารากวัย แทนซาเนีย เวเนซุเอลา อุรุกวัย ซิมบับเว เปรู และเอกวาดอร์ รวมทั้งอาเซียน 3 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และไทย) (G20 คือ อะไร, 2558) และประเทศผู้สังเกตการณ์ของคณะทำงานต่อต้านการทุจริตของประเทศ OECD (Organization for Economic Co-operation and Development) (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แห่งชาติ, 2558, น. 52-53)

ทั้งนี้ คณะกรรมการต่อต้านการทุจริตได้ลงนามใน MOU จำนวน 24 ฉบับ กับหน่วยงานต่อต้านการทุจริตอื่น ๆ ประกอบกับรัฐบาลอินโดนีเซียก็ได้ลงนามในสนธิสัญญาว่าด้วยการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางกฎหมายในเรื่องทางอาญากับ 6 ประเทศในอาเซียน ได้แก่ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ประเทศมาเลเซีย ประเทศฟิลิปปินส์ และประเทศไทย (พีรพงศ์ เกิดมงคล, 2556, น. 4)

ที่ผ่านมา คณะกรรมการต่อต้านการทุจริต ได้ให้การสนับสนุนความร่วมมือกับหน่วยงานและกลุ่มความร่วมมือระหว่างประเทศอย่างต่อเนื่อง อาทิ ธนาคารโลก (World Bank) สมาคมหน่วยงานต่อต้านการทุจริต ระหว่างประเทศ (International Association of Anti-Corruption Authorities: IAACA) คณะทำงานต่อต้านการทุจริตและเสริมสร้างความโปร่งใสของเอเปค (APEC Anti-Corruption and Transparency Working Group: ACTWG) และองค์การตำรวจสากล (ICPO- Interpol) และเป็นสมาชิกของความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่อต้านการทุจริตของกลุ่มประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEA-PAC) (Members, 2014) เป็นต้น เพื่อสร้างขีดความสามารถ การให้การสนับสนุน การรวมกลุ่ม และการระดมทุน ตลอดจนความร่วมมือในเรื่องสำคัญ อาทิ การให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางกฎหมาย การส่งผู้ร้ายข้ามแดน การสืบหาติดตามทรัพย์สินคืน การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ความช่วยเหลือระหว่างประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2558, น. 52-53)

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทุจริต

คณะกรรมการต่อต้านการทุจริต (Corruption Eradication Commission: CEC) มีกฎหมายสำคัญ 2 ฉบับ ที่บังคับใช้ (ฐากูร จุลินทร, 2558) ได้แก่

1. กฎหมายกำจัดการทุจริต (Law Regarding the Eradication of Criminal Acts of Corruption) หรือเรียกอีกชื่อหนึ่ง คือ กฎหมายฉบับที่ 31/1999 (Law No. 31/1999) โดยสาระสำคัญของกฎหมายฉบับนี้คือให้อำนาจตำรวจและอัยการในการปราบปรามคดีทุจริต และยังเป็นกำหนัดฐานความผิด และบทลงโทษที่เชื่อมโยงกับประมวลกฎหมายอาญาที่มีบทลงโทษในเรื่องการทุจริตอยู่แล้ว อาทิ

มาตรา 13 กำหนดให้บุคคลที่ให้อภัยหรือสัญญาที่จะให้อภัยแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อจูงใจที่จะให้มีการกระทำทุจริตในตำแหน่งหน้าที่ มีโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี และมีโทษปรับเป็นเงินไม่เกิน 150 ล้านบาท

มาตรา 25 กำหนดให้การดำเนินคดีทุจริตในศาลยุติธรรมจะต้องอยู่ในลำดับความสำคัญก่อนคดีประเภทอื่น

มาตรา 29 (1) กำหนดให้อำนาจเจ้าหน้าที่ผู้สืบสวนสอบสวน พนักงานอัยการ และผู้พิพากษาสามารถเรียกรายการธุรกรรมทางการเงินจากธนาคารเพื่อประกอบการพิจารณา

มาตรา 30 กำหนดโดยสรุปว่า ให้มีการใช้อำนาจตามกฎหมายนี้ในการเปิด การตรวจสอบ หรือการยึดจดหมาย/พัสดุ รวมทั้งให้ดำเนินการในลักษณะเดียวกันกับการติดต่อทางโทรคมนาคม หากมีข้อสงสัยว่า การติดต่อสื่อสารดังกล่าวนี้ มีความเชื่อมโยงหรือเกี่ยวข้องกับการทุจริต

2. กฎหมายคณะกรรมการต่อต้านการทุจริต (Law on the Commission to Eradicate Criminal Act of Corruption) หรือเรียกอีกชื่อหนึ่ง คือ กฎหมายฉบับที่ 30/2002 (Law No. 30/2002) โดยสาระสำคัญของกฎหมายนี้ คือ เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับองค์กรป้องกันและปราบปรามการทุจริต อาทิ

มาตรา 12 องค์กรคณะกรรมการต่อต้านการทุจริตมีอำนาจหน้าที่ในการดักฟังการสื่อสารและบันทึกการสนทนา การห้ามมิให้บุคคลเดินทางไปต่างประเทศ การเรียกข้อมูลทางการเงินจากสถาบันการเงิน การอายัดบัญชีเงินฝากในสถาบันการเงินของผู้ต้องหา จำเลย หรือฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การสั่งให้บุคคลยุติการทำงานชั่วคราว การเรียกข้อมูลด้านความมั่งคั่ง และด้านภาษีจากองค์กรที่เกี่ยวข้อง การขอความช่วยเหลือจากตำรวจสากล หรือองค์กรที่เกี่ยวข้องในการแสวงหา การจับกุม การยึดทรัพย์สินในต่างประเทศ รวมทั้งการขอความร่วมมือจากตำรวจในการจับกุม การยึดทรัพย์สินในคดีทุจริต

มาตรา 53 กำหนดให้มีศาลคดีทุจริตเพื่อดำเนินคดีที่เสนอมาจากคณะกรรมการต่อต้านการทุจริต ศาลคดีทุจริต เป็นศาลพิเศษ (Special Court) เนื่องจากมีหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ต่างจากศาลคดีปกติโดยทั่วไป เช่น องค์กรคณะกรรมการพิจารณาในชั้นต้น กำหนดให้องค์คณะประกอบด้วยผู้พิพากษาที่มีตำแหน่งประจำ จำนวน 2 คน และผู้พิพากษาชั่วคราว มีจำนวน 3 คน (ผู้พิพากษาชั่วคราวมาจากผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายหรืออดีตผู้พิพากษาที่มีตำแหน่งประจำ) นอกจากนี้ ในปี 2552 ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายด้วยการกำหนดให้มีการจัดตั้งศาลคดีทุจริตในทุกจังหวัดภายใน 2 ปี

นอกจากกฎหมายทั้ง 2 ฉบับดังกล่าวข้างต้นแล้ว อินโดนีเซียยังมีการตรากฎหมายขึ้นมาสนับสนุนการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอีกหลายฉบับ เช่น กฎหมายการคุ้มครองพยานและเหยื่อ หรือกฎหมายฉบับที่ 13/2006 (Law No. 13/2006) เพื่อเป็นการคุ้มครองพยาน กฎหมายฉบับที่ 16/2004 (Law No. 16/2004) ที่ห้ามมิให้พนักงานอัยการไปมีกิจกรรมที่กระทบต่ออำนาจหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม อาทิ การเป็นพนักงานขององค์กรเอกชน เป็นต้น

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1. คณะกรรมการต่อต้านการทุจริตให้ความสำคัญกับการสืบสวนสอบสวนคดีทุจริตในหลายด้าน อาทิ การเงิน ความมั่นคงทางพลังงาน หลายคดีที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับสูง และผู้มีชื่อเสียง ซึ่งคณะกรรมการต่อต้านการทุจริตสามารถรักษาอัตราการศึกษาโทษได้ร้อยละ 100 (ข้อมูลถึงเดือนมิถุนายน 2557) และเป็นหนึ่งในตัวชี้วัดที่ดีที่สุดของความสำเร็จของการบังคับใช้กฎหมายของคณะกรรมการต่อต้านการทุจริต โดยการส่งคืนทรัพย์สินให้แก่รัฐในปี 2555 มากกว่า 121 พันล้านรูเปียห์ (12.1 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) และ 122 พันล้านรูเปียห์ (12.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) ในปี 2556 อีกทั้งคณะกรรมการต่อต้านการทุจริตยังได้รับรางวัลมาตรฐานทองคำ สำหรับการดำเนินงานอย่างเป็นอิสระ และประสบความสำเร็จในการรณรงค์ต่อต้านการทุจริตในอินโดนีเซียอีกด้วย (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2558, น. 53)

2. คณะกรรมการต่อต้านการทุจริตมีการกำหนดแผนกลยุทธ์ (ปี 2554-2566) โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ปี 2554-2558 ปี 2558-2562 และปี 2562-2566 และแผนยุทธศาสตร์ว่าด้วยการป้องกัน

และปราบปรามการทุจริต (ปี 2555-2558) จะพบว่า ในส่วนของแผนกลยุทธ์สะท้อนให้เห็นว่า การแก้ไข ปัญหาที่เน้นภาคส่วนเชิงยุทธศาสตร์ และคดีที่มีความสำคัญ โดยปรับให้เข้ากับทรัพยากรบุคคลที่มีอยู่ อย่างจำกัด โดยเน้นจุดสำคัญที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของชาติ การทุจริตในระดับสูง ความมีคุณธรรมในชาติ และการควบคุมการทุจริตผลประโยชน์ของชาติ ประกอบด้วย ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางอาหาร เช่น เกษตร ป่าไม้ และประมง ความมั่นคงทางพลังงาน และทรัพยากรธรรมชาติ การเก็บรายได้ของรัฐจาก ภาษี การปรับปรุงการเข้าถึงและคุณภาพของการศึกษา และสุขภาพ ด้วยแผนกลยุทธ์นี้ คณะกรรมการต่อต้าน การทุจริตมั่นใจว่า จะสามารถบูรณาการการป้องกันการทุจริตควบคู่ไปกับการบังคับใช้กฎหมาย โดยประธานาธิบดีได้ออกคำสั่งประธานาธิบดีที่ 55/2012 เรื่อง ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต ประกอบด้วย 6 เสาหลัก คือ 1) การป้องกัน 2) การบังคับใช้กฎหมาย 3) ความร่วมมือระหว่างประเทศ 4) การติดตามทรัพย์สินคืน 5) ความผสมผสานของกฎหมาย และ 6) กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แห่งชาติ, 2558, น. 53-54)

3. มีปัจจัยสำคัญ 5 ประการ ที่ทำให้คณะกรรมการต่อต้านการทุจริตทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเข้มแข็ง (ประจักษ์ ก้องกีรติ, 2559) คือ

- 1) การออกแบบในเชิงสถาบันที่รอบคอบรัดกุม
- 2) ชีตความสามารถของบุคลากรและทรัพยากร
- 3) ความเป็นอิสระ และเป็นกลาง
- 4) แรงสนับสนุนจากสื่อ และประชาสังคม
- 5) บรรยากาศประชาธิปไตย

4. ในการออกแบบโครงสร้างคณะกรรมการต่อต้านการทุจริตมีการยึดตัวแบบของประเทศที่ประสบความสำเร็จ อาทิ “The Independent Commission Against Corruption: ICAC” ของเขตปกครองพิเศษฮ่องกง สำนักสืบสวนการทุจริตคอร์รัปชัน (The Corrupt Practices Investigation Bureau: CPIB) ของประเทศสิงคโปร์ มาเป็นต้นแบบ (ทำไมอินโดนีเซียเอาผิดกับนักการเมืองคอร์รัปชันได้, 2557) โดยมีขอบเขตอำนาจหน้าที่อย่างกว้างขวาง คือ มีอำนาจในการป้องกัน สืบสวนสอบสวน และฟ้องร้องดำเนินคดี กับเจ้าหน้าที่รัฐได้ทุกองค์กรโดยตรง (ยกเว้นบุคลากรของกองทัพที่คณะกรรมการต่อต้านการทุจริตมีเพียงอำนาจในการสืบสวนสอบสวน แต่ฟ้องร้องไม่ได้) เหตุผลที่คณะกรรมการต่อต้านการทุจริตถูกออกแบบให้มีอำนาจฟ้องคดีได้ เพราะอัยการถูกมองว่าขาดความสามารถ และขาดความเป็นกลางในการทำคดีทุจริตคอร์รัปชัน (ประจักษ์ ก้องกีรติ, 2559) จึงทำให้คณะกรรมการต่อต้านการทุจริตมีความแตกต่างกว่าองค์กรของประเทศอื่น ๆ

2 ประการ คือ

- 1) มีอำนาจดำเนินคดี (prosecution power) ได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องให้อัยการเป็นผู้ดำเนินการแทน
- 2) ในการปฏิรูปนั้น ได้จัดตั้งศาลคดีทุจริตขึ้นมาเป็นการเฉพาะ เพื่อพิจารณาคดีคอร์รัปชัน ที่คณะกรรมการต่อต้านการทุจริตเห็นว่า จะดำเนินการฟ้องร้องได้ นับเป็นประเทศแรกในโลกที่มีศาล

เพื่อดำเนินคดีการทุจริตคอร์รัปชันกับข้าราชการ พลเรือน และนักการเมืองเป็นการเฉพาะ ยกเว้นทหาร เพราะว่าฝ่ายกองทัพมีศาลเฉพาะของตนเอง กล่าวคือ คดีที่ทหารคอร์รัปชัน แม้จะถูกสืบสวนสอบสวน โดยคณะกรรมการต่อต้านการทุจริตได้ แต่การดำเนินการชั้นศาลต้องส่งให้ฝ่ายศาลของทางกองทัพเป็นผู้ดำเนินคดี (ทำไมอินโดนีเซียเอาผิดกับนักการเมืองคอร์รัปชันได้, 2557) ทั้งนี้ ศาลคดีทุจริตเริ่มมีบทบาทมากขึ้นตามลำดับ เนื่องจากอัตราการศึกษา ได้มีอัตราเพิ่มเกือบร้อยละ 100 ระหว่างปี 2547-2554 จึงทำให้จำนวนคำพิพากษาผู้ทุจริตก็มีอัตราเพิ่มสูงขึ้นด้วย ซึ่งกรณีนี้ได้มีการวิเคราะห์ว่า สาเหตุเนื่องจากเหตุผล 2 ประการ (ฐากร จุลินทร, 2558) คือ

1) การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพของคณะกรรมการต่อต้านการทุจริต คือ การฝึกอบรมการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สืบสวนให้มีความสามารถในการสืบสวนสอบสวน

2) การกำหนดให้มีผู้พิพากษาชั่วคราว ซึ่งมีสัดส่วนเป็นเสียงส่วนใหญ่ขององค์คณะผู้พิพากษา นอกจากนี้ ยังมีการกำหนดเวลาเพื่อให้การพิจารณาในศาลดังกล่าว มีความรวดเร็วและไม่ให้มีคดีค้างพิจารณา กล่าวคือ กำหนดเวลาการพิจารณาของศาลชั้นต้น 90 วัน ศาลอุทธรณ์ 60 วัน และศาลฎีกา 90 วัน

5. ที่มาของคณะกรรมการต่อต้านการทุจริตมีการออกแบบอย่างรัดกุม และยึดโยงกับภาคประชาชน คือ เริ่มจากประธานาธิบดีตั้งกรรมการคัดสรรที่ประกอบด้วยตัวแทนจากภาคประชาสังคม และภาครัฐผสมกัน กรรมการคัดสรรมีหน้าที่เสนอชื่อผู้สมควรได้รับตำแหน่ง 10 คน ส่งให้รัฐสภาที่มาจากการเลือกตั้งรับรอง และคัดกรองเหลือ 5 คน โดยกรรมการทั้ง 5 คน อยู่ได้ไม่เกิน 2 วาระ มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี จะเห็นว่า กระบวนการสรรหากรรมการต่อต้านการทุจริตมีที่มาจากฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติที่เชื่อมโยงกับภาคประชาชน และภาคประชาสังคม จึงทำให้มีความชอบธรรมสูง (ประจักษ์ ก้องกีรติ, 2559)

6. คณะกรรมการต่อต้านการทุจริตมีความเป็นอิสระจากฝ่ายบริหาร โดยมีพนักงานสอบสวนที่มีคุณภาพ มีการใช้บริษัทเอกชนเป็นผู้จัดหาหรือคัดเลือก โดยมีการทดสอบต่าง ๆ ทั้งด้านจิตวิทยา ความโปร่งใส ความซื่อตรง และการตรวจสอบประวัติอย่างละเอียด ในระยะแรก ๆ ได้เปิดให้พนักงานจากสำนักงานตำรวจและอัยการสมัครได้ และอาจกลับไปทำงานที่เดิมได้เมื่อสัญญาหมด เป็นการแก้ไขปัญหานักงานสอบสวนขาดแคลน และมีแผนอัยการภายในสำนักงานเดียวกับคณะกรรมการต่อต้านการทุจริต (ทำไมอินโดนีเซียเอาผิดกับนักการเมืองคอร์รัปชันได้, 2557)

7. คณะกรรมการต่อต้านการทุจริตมีกระบวนการประเมินผลการทำงานที่ชัดเจน โดยมุ่งเน้นไปที่การประสบความสำเร็จเป็นอย่างสูง และมีผลงานที่ดีมากจนได้รับความไว้วางใจจากภาคประชาชน ภาคประชาสังคม สื่อ เข้าช่วยเหลือ และช่วยหาเงินสนับสนุนด้านงบประมาณ เมื่อคณะกรรมการต่อต้านการทุจริตถูกปฏิเสธงบประมาณที่ขอไปเพื่อขยายสำนักงาน และด้วยเหตุนี้ รัฐบาลโดยประธานาธิบดีจึงต้องให้ความร่วมมือสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการต่อต้านการทุจริตอย่างเต็มที่และไม่กล้าแทรกแซง เพราะรัฐบาลจะหมดความชอบธรรมทันที (ทำไมอินโดนีเซียเอาผิดกับนักการเมืองคอร์รัปชันได้, 2557)

8. จากผลงานเด่นที่ทำให้คณะกรรมการต่อต้านการทุจริตมีชื่อเสียงมาก ส่งผลให้มีคนอยากมาทำงานกับองค์กรนี้มาก ตัวอย่างเช่น คนทำงานระดับสูงที่มาจากตระกูลที่มีฐานะทางสังคมดี ตัดสินใจมาสมัครทำงาน

กับคณะกรรมการต่อต้านการทุจริตเพื่อปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน และเพื่อทำความดีให้แก่สังคม (ทำไมอินโดนีเซียเอาผิดกับนักการเมืองคอร์รัปชันได้, 2557)

9. คณะกรรมการต่อต้านการทุจริตมีการทำคดีที่เกี่ยวข้องกับวงเงินสูงกว่า 2.7 ล้านบาทขึ้นไป ส่วนกรณีย่อย ๆ จะให้หน่วยงานต้นสังกัดจัดการเอง (ทำไมอินโดนีเซียเอาผิดกับนักการเมืองคอร์รัปชันได้, 2557)

10. คณะกรรมการต่อต้านการทุจริตมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการต่อต้านคอร์รัปชันเป็นประจำ โดยมีช่องทางโทรทัศน์เป็นของตนเอง จึงทำให้ตัวประชาชนเองมีความรู้ และการตระหนักรู้ (awareness) มากขึ้น (มองดู อินโดนีเซีย ในการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันด้วยประชาธิปไตย, 2559)

11. มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ (ไอที) มาใช้ ที่เรียกว่า “จาการ์ตา สมาร์ทซิตี้” (เจเอสซี) เมื่อปี 2557 มาบังคับใช้กับพนักงานของเมืองที่ต้องใช้ระบบ “อี-แคตตาล็อก” คือ เป็นการจัดซื้อโดยอี-แคตตาล็อกที่ประกอบด้วยผู้ค้าและผลิตภัณฑ์ที่ผ่านกระบวนการตรวจสอบแล้ว ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่ต้องรอกกระบวนการประมูลที่ยาวนาน (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2560, น. 40)

12. มีการนำระบบ “งบประมาณอิเล็กทรอนิกส์” มาบังคับใช้กับเจ้าหน้าที่รัฐทุกคนที่เสนองบประมาณออนไลน์ เมื่อปี 2558 โดยระบบดังกล่าวจะทำให้คณะผู้บริหารเมือง ตรวจสอบกิจกรรมทุกอย่างที่เกิดขึ้นในเว็บไซต์ได้ และยังช่วยจำกัดความพยายามแทรกแซงกระบวนการเสนองบประมาณ (จากเดิมที่ต้องเสนอร่างเอกสารงบประมาณด้วยมือ ทำให้การสืบค้นทำได้ยาก จึงนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้) อีกทั้งจะช่วยแก้ไขปัญหาป้องกันในการโกงราคาได้อีกด้วย (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2560, น. 40)

ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค

ปัจจุบันคณะกรรมการต่อต้านการทุจริตยังมีอุปสรรคหรือจุดอ่อนที่สำคัญในการเดินทางปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน (มองดู อินโดนีเซีย ในการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันด้วยประชาธิปไตย, 2559) ดังต่อไปนี้

1. คณะกรรมการต่อต้านการทุจริตมีเจ้าหน้าที่หรือพนักงานน้อยเมื่อเทียบกับเรื่องร้องเรียน (cases) ที่ประชาชนส่งมา
2. ขาดการร่วมมือจากองค์กรภาครัฐ เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตัวคณะกรรมการต่อต้านการทุจริตเอง เป็นต้น
3. กฎหมายต่อต้านคอร์รัปชันยังไม่สามารถครอบคลุมไปถึงภาคธุรกิจเอกชน
4. ถึงแม้จะมีความเป็นอิสระ แต่ก็ยังมีความพยายามแทรกแซงจากภาครัฐ
5. การแก้ไขปัญหายังเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายน้ำเป็นส่วนมาก

บทสรุปและข้อคิดเห็นของผู้ศึกษา

ในปี 2560 ที่ผ่านมา นับเป็นปีที่มีข่าวเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันหลายเรื่อง โดยเฉพาะในภูมิภาคอาเซียน โดยค่าคะแนนดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (Corruption Perception Index: CPI) ไม่มีอะไรแตกต่างไปจากเดิม ประเทศที่ยังครองอันดับความโปร่งใสตลอดกาลในภูมิภาคนี้ ยังคงเป็นประเทศสิงคโปร์ ที่ได้คะแนนความโปร่งใส 84 คะแนน อยู่อันดับที่ 6 ของโลก เหตุผลสำคัญที่ทำให้ประเทศสิงคโปร์ ยังคงรักษาอันดับที่ดีในภูมิภาคนี้ได้ เนื่องจากไม่มีประเทศใดที่วางรากฐานการต่อต้านทุจริตคอร์รัปชัน และบังคับใช้กฎหมายได้เข้มแข็งจริงจังเท่ากับประเทศสิงคโปร์ แต่มีจุดที่น่าสนใจใน 2-3 ปีที่ผ่านมา คือ การพัฒนาความโปร่งใสของประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งมีคะแนนดีขึ้นตามลำดับ เนื่องจากในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา ค่าคะแนนดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศอินโดนีเซียดีขึ้นจาก 32 คะแนน ในปี 2012 และปี 2013 ขยับขึ้นเป็น 34 คะแนน ในปี 2014 36 คะแนน ในปี 2015 และ 37 คะแนน ในปี 2016 และในปี 2017 การที่มีคะแนนดีขึ้น แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของประเทศอินโดนีเซียในการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันอย่างมีทิศทาง และแก้แบบค่อยเป็นค่อยไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงาน “คณะกรรมการต่อต้านการทุจริต” (Corruption Eradication Commission: CEC) หรือ (komisi Pemberantasan korupsi: KPK) ที่เอาจริงเอาจังในการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน และเคยได้รับการยกย่องว่าเป็นหน่วยงานปราบปรามคอร์รัปชันที่ทำหน้าที่ดีที่สุดของภูมิภาคเอเชีย

สำหรับประเทศไทยมีค่าคะแนนดัชนีการรับรู้การคอร์รัปชัน (CPI) ประจำปี 2560 ได้ 37 คะแนน เท่ากับประเทศอินโดนีเซีย จึงมีความเป็นไปได้ว่า ประเทศอินโดนีเซียมีโอกาสแซงหน้าประเทศไทยไปมากกว่านี้ อันเนื่องมาจากความเข้มแข็งของหน่วยงานคณะกรรมการต่อต้านการทุจริตที่มีความมุ่งมั่นปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน ประกอบกับภาครัฐบาล และภาคประชาสังคมที่ให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่

ผู้ศึกษาเห็นว่า การปฏิบัติหน้าที่อย่างจริงจังของหน่วยงาน “คณะกรรมการต่อต้านการทุจริต” มีความน่าสนใจมาก ที่สามารถแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันได้อย่างดีเยี่ยม น่าจะเป็นแรงบันดาลใจให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพราะหลังจากมีคณะกรรมการต่อต้านการทุจริตทำให้การจัดอันดับการคอร์รัปชันของประเทศอินโดนีเซียดีขึ้น เมื่อกลับมามองหน่วยงานของประเทศไทยอย่างสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ซึ่งก็มีอำนาจในการดำเนินคดีขึ้นศาลด้วยตัวเองต่อนักการเมืองเช่นกัน และด้วยที่ ป.ป.ช. รับเรื่องร้องเรียนทุกประเภททุกระดับ โดยไม่ได้กำหนดความสำคัญในแง่ของวงเงินหรือในแง่ความสนใจของประชาชน จึงมีแนวโน้มที่ต้องดูแลเรื่องร้องเรียนเป็นจำนวนมากเกินไป และมีเรื่องที่ยังรอการดำเนินการอยู่เป็นจำนวนมาก ถึงแม้จะได้รับแรงสนับสนุนจากภาครัฐบาลอย่างจริงจัง และการไม่เข้าไปแทรกแซงการทำงานของ ป.ป.ช. จากฝ่ายการเมืองก็ตาม การทำงานของ ป.ป.ช. ก็ยังคงมีอุปสรรค ทั้งนี้ เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันมีประสิทธิภาพ นอกจากการปราบปรามอย่างจริงจังของ ป.ป.ช. แล้ว องค์กรต่าง ๆ ทั้งภาคประชาชน ภาคประชาสังคม และสื่อต่าง ๆ ควรให้ความสำคัญและร่วมมือกันในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และในอนาคต ป.ป.ช. ควรมีช่องทางโทรศัพท์เป็นของตัวเองในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันเหมือนอย่างประเทศอินโดนีเซีย เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ และรับรู้ข่าวสารมากขึ้น แต่ทั้งนี้อาจติดปัญหาในเรื่องของงบประมาณ

จากการศึกษากรณีของประเทศอินโดนีเซียเห็นว่า สามารถนำมาเป็นองค์ความรู้เพื่อการศึกษา ประสพการณ์ของประเทศอินโดนีเซียที่ประเทศไทยควรนำมาประยุกต์ใช้ เพื่อเป็นการเสริมสร้างประสิทธิภาพ ของกระบวนการยุติธรรมไทยต่อการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน อย่างกรณีของประเทศอินโดนีเซีย ที่มีศาลคดีทุจริต และในปัจจุบันประเทศไทยได้มีการจัดตั้งศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ ตามประกาศคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม เรื่อง การจัดตั้งแผนกคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ ของเจ้าหน้าที่รัฐในศาลอาญา เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2558 และประกาศใช้เป็นพระราชบัญญัติจัดตั้ง ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559 แล้วเช่นเดียวกัน

แม้ว่าการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันเป็นเรื่องดีและจำเป็น แต่การปราบปรามเอาคนผิดมาลงโทษให้ได้ ก็จำเป็น และต้องทำควบคู่กันไป ดังนั้น การต่อสู้กับการทุจริตคอร์รัปชัน จึงกลายเป็นวาระร่วมกันของโลก ในยุคปัจจุบัน มีการผลิตองค์ความรู้ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติอย่างกว้างขวาง เพื่อค้นหาแนวทางที่แต่ละ สังคมจะต่อสู้กับการทุจริตคอร์รัปชันให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีบทเรียนมากมายที่ประเทศไทยควรศึกษา และเรียนรู้จากประเทศที่ประสบความสำเร็จในการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน

จัดทำโดย

นายโชคสุข กรกิตติชัย

กลุ่มงานบริการวิชาการ 1 สำนักวิชาการ

โทร 0 2244 2060 โทรสาร 0 2244 2058

Email : sapagroup01@gmail.com

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (2560). **สาธารณรัฐอินโดนีเซีย (Republic of Indonesia)**. สืบค้น 9 ตุลาคม 2561 จาก http://www.dtn.go.th/files/60/ASIA/Indonesia_cp_0960_ext.pdf
- การเมืองการปกครองอินโดนีเซีย**. (19 สิงหาคม 2558). สืบค้น 10 กรกฎาคม 2561 จาก http://www.asean thai.net/ewt_news.php?nid=4468&filename=aseanknowledge
- การเมืองการปกครองสาธารณรัฐอินโดนีเซีย**. (26 กันยายน 2560). สืบค้น 10 กรกฎาคม 2561 จาก <http://www.apecthai.org>
- ข้อมูลทั่วไปสาธารณรัฐอินโดนีเซีย**. (26 กันยายน 2560). สืบค้น 10 กรกฎาคม 2561 จาก <http://www.apecthai.org>
- ข้อมูลประเทศและเขตเศรษฐกิจ: อินโดนีเซีย**. (2559). สืบค้น 10 กรกฎาคม 2561 จาก <http://www.eastasiawatch.in.th/th/information/17/>
- ข้อมูลพื้นฐานสาธารณรัฐอินโดนีเซีย (Republic of Indonesia)**. (ม.ป.ป.). สืบค้น 10 กรกฎาคม 2561 จาก <http://www.thaifta.com/trade/aec/indo.pdf>
- G20 คือ อะไร**. (27 เมษายน 2558). สืบค้น 10 กรกฎาคม 2561 จาก http://thailand.prd.go.th/1700/ewt/asean thai/ewt_news.php?nid=2592&filename=index
- ฐากร จุลินทร. (2558). **การแก้ไขปัญหาการทุจริตผ่านบทเรียนของอินโดนีเซีย**. สืบค้น 10 กรกฎาคม 2561 จาก <http://library2.parliament.go.th/ebook/content-issue/2558/hi2558-053.pdf>
- ดร. ผาสุก พงษ์ไพจิตร **วิพากษ์อย่างสร้างสรรค์** แนวแก้ปัญหางานล้นมือ ป.ป.ช. ให้กำหนดระดับของคดีทุจริต ที่เด่น ๆ ใหญ่พอทำให้ ป.ป.ช. ตื่นเต้น เชื่ออำนาจมีมากพอแล้ว เหลือแต่ “ความกล้า” ที่จะฟันคนทุจริต. (16 ธันวาคม 2556). สืบค้น 17 กรกฎาคม 2561 จาก <https://www.isranews.org>
- ทำไมอินโดนีเซียเอาผิดกับนักการเมืองคอร์รัปชันได้**. (10 มกราคม 2557). **ประชาชาติออนไลน์**. สืบค้น 17 กรกฎาคม 2561 จาก https://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1389420584
- บทเรียนเคพีเคอินโดนีเซีย บนความท้าทายปราบคอร์รัปชัน**. (31 มีนาคม 2558). **คมชัดลึกออนไลน์**. สืบค้น 17 กรกฎาคม 2561 จาก <http://www.komchadluek.net/news/crime/203916>
- “ประกาศคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม เรื่อง การจัดตั้งแผนกคดีทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่รัฐในศาลอาญา”** (12 มิถุนายน 2558). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 132 ตอนที่ 51 ก, น. 25.
- ประจักษ์ ก้องกีรติ**. (29 กุมภาพันธ์ 2559). **คอลัมน์ วาระที่ตีอาร์ไอ: ถอดบทเรียน KPK: องค์กรถอนพิษคอร์รัปชันอินโดนีเซีย (1)**. สืบค้น 10 กรกฎาคม 2561 จาก <http://www.transparency-thailand.org/thai/index.php/sample-sites-2/458-kpk-1>
- ประวัติและข้อมูลรัฐบาลอินโดนีเซียโดยย่อ**. (29 กรกฎาคม 2558). สืบค้น 17 กรกฎาคม 2561 จาก http://www.asean thai.net/ewt_news.php?nid=4342&filename=aseanknowledge

“พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559” (16 สิงหาคม 2559).

ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 133 ตอนที่ 71 ก, น. 1-7.

พีรพงศ์ เกิดมงคล. (2556). ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญาใน
อาเซียน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, คณะนิติศาสตร์.

ภาณุวัฒน์ พันธุ์ประเสริฐ. (2556). ระบบการปกครองท้องถิ่นประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน:
สาธารณรัฐอินโดนีเซีย. สืบค้น 11 ตุลาคม 2561 จาก <http://www.academia.edu/10378507/อินโดนีเซีย>

มองดู อินโดนีเซีย ในการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันด้วยประชาธิปไตย. (2 มกราคม 2559). สืบค้น
10 กรกฎาคม 2561 จาก <https://www.suphanutjui.com/indonesia-anti-corruption-democracy-kpk/>

ระบบกฎหมายอินโดนีเซีย. (9 มิถุนายน 2558). สืบค้น 10 กรกฎาคม 2561 จาก
http://www.asean thai.net/ewt_news.php?nid=3388&filename=index

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2558). **คู่มือหน่วยงานต่อต้านการทุจริต
ในภูมิภาคอาเซียน**. กรุงเทพฯ: กรุงเทพฯธุรกิจ.

_____. (กรกฎาคม-กันยายน 2560). สมาร์ทซิติ์ เครื่องมืออินโดฯ ปราบโกง. **สุจริตสาร**. 17(64). 40-42.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2555). **การศึกษาโครงสร้างรัฐสภาสาธารณรัฐอินโดนีเซีย**.
กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์.

ภาษาต่างประเทศ

Contact. (2014). Retrieved July 10, 2018 from https://www.sea-pac.org/?page_id=301

Indonesia Population (Live). (2018). Retrieved October 9, 2018 from
<http://www.worlddomesters.info/world-population/Indonesia-population/>

Members. (2014). Retrieved July 10, 2018 from <https://www.sea-pac.org/?services=members-2>

Struktur Organisasi. (2017). Retrieved July 10, 2018 from <https://www.kpk.go.id/id/tentang-kpk/struktur-organisasi>

ภาพอ้างอิง

ตราสัญลักษณ์ของคณะกรรมการต่อต้านการทุจริต สืบค้น 10 กรกฎาคม 2561 จาก
https://en.wikipedia.org/wiki/Corruption_Eradication_Commission#/media/File:KPK_Logo.svg และ <http://www.sea-pac.org>

สำนักงานใหญ่ของคณะกรรมการต่อต้านการทุจริต ณ กรุงจาการ์ตา สืบค้น 10 กรกฎาคม 2561
จาก https://en.wikipedia.org/wiki/Corruption_Eradication_Commission#/media/File:KPK_Logo.svg